

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა #42

17.04.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ზუგდიდი-ჯვარი-მესტია-ლასდილის შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზის 116-ე კმ-ზე არსებულ მეწყრულ უბანზე (შავი ღელე) საავტომობილო გვირაბის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტი

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი; ალ. ყაზბეგის გამზირი N12;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: მესტიის მუნიციპალიტეტი

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 04/03/2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილია "ზუგდიდი-ჯვარი-მესტია-ლასდილის შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზის 116-ე კმ-ზე არსებულ მეწყრულ უბანზე (შავი ღელე) საავტომობილო გვირაბის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის" სკოპინგის ანგარიში.

საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ დაგეგმილია ზუგდიდი-ჯვარი-მესტია-ლასდილის შიდა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზის 116-ე კმ-ზე არსებულ ე.წ. „შავ ღელეს“ მეწყრული უბანზე გვირაბის მშენებლობა. აღნიშნული საავტომობილო გზა წარმოადგენს ზემო სვანეთისა და დაბა მესტიის დამაკავშირებელ მნიშვნელოვან მაგისტრალს წლის ნებისმიერ მონაკვეთში. განსახილველ მონაკვეთზე ათეული წელია აღინიშნება მთის დამეწყრილი კალთების დეფორმაციები. გზის ამ მონაკვეთზე მთის კალთების დატენიანებას ხელს უწყობს მის ზედა ნიშნულზე არსებული გრუნტის წყლების ჩამონადენები. ჩამოსული მეწყრული მასა ავსებს არსებული გზის მიწის ვაკისს, რაც აფერხებს და ხშირად რამდენიმე დღის განმავლობაში კეტავს ტრანსპორტის მოძრაობას.

მეწყრული უბანი, სადაც დიდი მოცულობის გრუნტის მასა პერიოდულად ჩამოედინება შეადგენს დაახლოებით 60-70 მ-ს.

საავტომობილო გზის მეწყრული უბნის (შავი ღელე) მონაკვეთის საერთო სიგრძეა 1.854 კმ. მიწის ვაკისის სიგანე შეადგენს 9.0-10.0 მ-ს, ხოლო სავალი ნაწილის სიგანე 6.0 მეტრია, გვერდულების სიგანე მერყეობს 1.0-2.0 მეტრის ფარგლებში. სავალი ნაწილის საფარი ძირითადად ცემენტბეტონისაა, ხოლო მეწყრული უბნის ფარგლებში ასფალტბეტონის.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, დაგეგმილი საქმიანობა გულისხმობს საავტომობილო გზის 116-ე კმ-ზე არსებული მეწყრული უბანის 1800 მ-იანი მონაკვეთის რეაბილიტაციას, რა დროსაც მოხდება დაახლოებით 490 მეტრი სიგრძის ვაკისის მოწყობა და შემდგომ 1,310 კმ-სიგრძის საავტომობილო გვირაბის გაყვანა. საბოლოოდ საპროექტო მონაკვეთი მთლიანად დაუერთდება ცენტრალურ საავტომობილო გზას.

საპროექტო ტრასიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს 500 მეტრში სოფელ ლანხვერში. დაგეგმილი საქმიანობის მიხედვით არ იგეგმება მდინარეების გადაკვეთა, ფიზიკური ან ეკონომიკური განსახლება.

საპროექტო ტრასის რეაბილიტაციის და გვირაბის გაყვანის სამშენებლო სამუშაოები გულისხმობს:

- საგზაო ნიშნების დაყენებას;
- მიწის მოსამზადებელ სამუშაოებს;
- სამშენებლო მოედნის მოწყობას;
- ფერდის ჩამოჭრას;
- გვირაბის გაყვანის სამუშაოებს;
- საგზაო საფარის მოწყობას;
- სარეკულტივაციო სამუშაოებს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, მთავარ სამშენებლო სამუშაოებს წარმოადგენს გვირაბის გაყვანა. საპროექტო გადაწყვეტილების მიხედვით ტეროტორიაზე დამატებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოწყობა მაგ.; ბეტონის კვანძის, სამსხვრევ დამხარისხებლის და სხვ. არ იგეგმება. საჭირო რაოდენობის ბეტონი შემოტანილი იქნება ადგილობრივი კერძო საწარმოებიდან. სამშენებლო მოედნის მოწყობა მოხდება გზის დასაწყისში დაახლოებით 1500 მ² ფართზე.

საპროექტო მონაკვეთზე არსებული რთული საინჟინრო-გეოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე, გვირაბის მთლიანი მონაკვეთის გაყვანა მოხდება გვირაბგამყვანი მანქანით.

დაგეგმილია გვირაბის სხვადასხვა უბნის გამაგრებითი სამუშაოები რაც ითვალისწინებს: მობეტონებას, ფოლადის თაღების დაყენებას, მუდმივი მონოლითური რკინაბეტონის შეკრული კონტურის სამაგრის მოწყობას გვირაბის მთელს სიგრძეზე.

გვირაბის ძირითადი პარამეტრებია:

- გვირაბის სიგრძე პორტალური სექციების გათვალისწინებით 1309.55 მ;
- გვირაბის მუდმივი სამაგრის შიდა დიამეტრი 11.0 მ;
- გვირაბის გამონამუშევრის მაქსიმალური დიამეტრი 13.5 მ.

სამუშაოების პროცესში წარმოქმნილი გამონამუშევარი ფუჭი ქანების მიახლოებითი რაოდენობა იქნება 234 092 მ³. ფუჭი ქანების სანაყაროების საკითხი დაზუსტდება და მოცემული იქნება გზმ-ის ანგარიშში.

ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის და მისი სარეკულტივაციო სამუშაოების საკითხი დარეგულირდება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და

რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად.

დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით, ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა საჭირო იქნება გვირაბის პორტალებთან დამაკავშირებელი მონაკვეთების მშენებლობასთან დაკავშირებით 490 მ სიგრძის მონაკვეთზე. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის საშუალო სიღრმე და მიახლოებით რაოდენობა დაზუსტებული იქნება გზმ-ის ფაზაზე.

სარეკულტივაციო სამუშაოები ჩატარდება სპეციალურად შემუშავებული პროექტის შესაბამისად.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საპროექტო გზის დერეფნის ალტერნატიული ვარიანტები, ასევე გვირაბის გაყვანის ტექნოლოგიის ალტერნატიული ვარიანტები და არაქმედების ალტერნატივა.

სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვასთან დაკავშირებით ინფორმაცია გამოქვეყნებული იყო სამინისტროს ვებგვერდზე, ასევე მესტიის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე და სოფელ ეცერის გამგეობის საინფორმაციო დაფაზე. განხილვა ჩატარდა 2019 წლის 16 იანვარს მესტიის მუნიციპალიტეტის სოფ. ეცერის კულტურის სახლის შენობაში. განხილვას ესწრებოდა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელი, საქართველოს საავტომობილო დეპარტამენტის წარმომადგენელი, სოფელ ეცერის გამგეობის ადმინისტრაცია და ადგილობრივი მოსახლეობა. სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით დამსწრეთა მხრიდან მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა. ასევე, არ წარმოდგენილა წერილობითი შენიშვნები წარმოების პროცესში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი. ასევე გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი

ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1. გზმ ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

3.2. გზმ ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

4. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- პროექტის აღწერა;
- საპროექტო გვირაბის პარამეტრები და დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის კოორდინატები; Shape ფაილები;
- ინფორმაცია დაგეგმილი გვირაბის სტრუქტურის შესახებ;
- ინფორმაცია სარეაბილიტაციო გზის მონაკვეთის შესახებ;
- ინფორმაცია გზის საფარის შესახებ, საპროექტო ადგილამდე მისასვლელი გზის აღწერილობა;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არა ქმედების ალტერნატივა, საპროექტო გვირაბის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
- დაგეგმილი საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში ან საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს მდგომარეობის აღდგენის საშუალებები;

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია; („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- ინფორმაცია მიწის მოსამზადებელი სამუშაოების შესახებ;
- ინფორმაცია ნიადაგის და გრუნტის დაბინძურების რისკის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია გზის მოწყობის შესახებ;
- ინფორმაცია მშენებლობისთვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვების შესახებ;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სამშენებლო სამუშაოების პერიოდში ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე;
- ხმაური, ემისიები და ვიბრაცია;
- მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა, მათ შორის ადგილობრივთა წილი;

4.2 ძირითადი სამშენებლო ბანაკის განთავსების შესახებ ინფორმაცია მათ შორის:

- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ბანაკის განთავსების ადგილის კოორდინატები და ფართობი;
- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგების შესახებ;
- ინფორმაცია მშენებლობაში გამოყენებისთვის უვარგისი ქანების დროებითი და საბოლოო განთავსების შესახებ. კერძოდ, ფუჭი ქანების განთავსების (სანაყაროების) ადგილმდებარეობის ზუსტი კოორდინატები, სამშენებლო ბანაკის და სანაყაროების shape ფაილები (WGS_1984_37N (38N) პროექციით; ფუჭი ქანების მოცულობა და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;
- სამშენებლო ბანაკის ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი; საწარმოო ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი;
- ინფორმაცია, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ;

4.3 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- საპროექტო უბნის გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- მეწყერული ზონის გეოლოგიური მახასიათებლები;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროლოგიური პირობები;
- საპროექტო ტერიტორიის არამდგრადი საინჟინრო-გეოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე მეწყერული პროცესების გააქტიურების რისკის შეფასება.
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგები. მათ შორის ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო დერეფანში საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ეროზია) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების მდებარეობებსა და აღწერაზე. მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების შესახებ ინფორმაცია;
- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები) მითითება და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა.

4.4. ბიოლოგიური გარემო: საპროექტო ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება დაგეგმილ საპროექტო დერეფანში; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო დერეფანში გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი

ცხოველთა სახეობები; საკვლევი არეალი და საველე კვლევის მეთოდები, სენსიტიური ადგილები, საველე კვლევის შედეგები;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება თითოეული გარემოს კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას, სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტებიდან, გაბნევის ანგარიში;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე. მათზე ზემოქმედების შემთხვევაში, წარმოდგენილი იქნეს ინფორმაცია ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით. ზემოქმედება ეროვნული კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე;
- გზშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, ასევე იქთიოფაუნაზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ასევე ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების, შერბილების და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედება;
- მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში წარმოდგინოს სახელმწიფო სატყეო ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობის შეთანხმების დოკუმენტი ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსგან;

- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზშ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- ინფორმაცია ახლომდებარე კარიერების შესახებ, საიდანაც მოხდება მშენებლობისთვის საჭირო მასალების ტრანსპორტირება;
- სახიფათო ზონების განსაზღვრა; საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- საპროექტო გვირაბის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;
- შავი ღელეს მეწყრული უბნის საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგად უნდა განისაზღვროს მეწყრის ცოცვის სიბრტყის მდებარეობა და გვირაბის გაყვანა უნდა მოხდეს აღნიშნული სიბრტყის ქვეშ, მტკიცე ქანში.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ სამინისტროში წარმოდგენილ “ზუგდიდი-ჯვარი-მესტია-ლასდილის შიდა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გზის 116-ე კმ-ზე არსებულ მეწყრულ უბანზე (შავი ღელე) საავტომობილო გვირაბის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტი” **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.